

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

Impola, J. J. (2023). 5 penniä 1867 ja 1870, uusia variantteja löydetty.
Numismaatikko, 59(2), 44–46.

Jorma J. Imppola SeAMK

5 penniä 1867 ja 1870, uusia variantteja löydetty

Vuoden 1870 5-pennisten tunnuspuolista ei ole juurikaan tunnettu variantteja. Ismo Parikka esittelee kirjassaan vain vuoden 1870 tunnuspuolelta yhden poikkeaman, eli tunnuspuolen nauhan oikean pään puuttuvan kääntein.

Kuva 1. 5 penniä 1870, tunnuspuolen nauhan oikeanpuolisesta päästä puuttuu taitos. Arvopuolella on 91 reunahelmeä, tunnuspuolella on 92 reunahelmeä. Kuvälähde: <https://coins.ha.com/itm/finland/russian-duchy/finland-russian-duchy-alexander-ii-5-pennia-1870-ms62-brown-ngc-/a/232006-61275.s?type=DA-DMC-NumistaWorldCoins-WorldCoins-232006-01302020>, kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Kuva 2. 5 penniä 1870, tunnuspuolen nauhojen vertailua. Ylinnä normaali, alinna poikkeama. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma Imppola, SeAMK.

Kuvaa 2 tarkasteltaessa vaikuttaa hyvin paljon siltä, että kyseessä on meistin osittainen täyttymä, eli varsinaisesta variantista ei voine puhua, mutta kiintoisasta poikkeamasta on kuitenkin kyse.

Mutta mennäänpä sitten itse asiaan, eli aiemmin tuntemattomaan varianttiin. Numismaatikkokollegani Tommi Mäkinen otti minuun yhteyttä, koskapa hän oli havainnut aiemmin tuntemattoman variantin vuoden 1870 5-pennisen tunnuspuolesta. Asia herätti minussa luonnollisesti kiinnostuksen, ja ryhdyin tutkimaan asiaa. Huomasin, että kyseinen variantti esiintyy myös vuoden 1867 rahojen tunnuspuolella.

Kuva 3.
5 penniä
1867,
uudet
tunnuspuolen
variantit
. Arvopuolilla on

normaalirahan tavoin 91 reunahelmeä, mutta tunnuspuolilla onkin 93 reunahelmeä normaalin 92 sijaan. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Tarkastelkaamme varianttitunnuspuolia hieman yksityiskohtaisemmin. Kuten kuvasta 4 hyvin huomaa, poikkeavat variantin kruunut normaalin rahan kruunusta monilta osin. Helpoimmin myös kuluneista rahoista havaittava ero on kruunun päällä oleva risti, joka on normaalirahassa tukeva, lähellä reunahelmiä ja hieman helmien välin vasemmalla puolella. Varianttirahojen risti on pieni ja siro, sekä tarkalleen reunahelmien välissä. Toinen selkeä ero on kruunun keskiosan sisäosissa, jiotka ovat normaaliversiossa vaakaviivoitettu, mutta varianteissa ilman viivoitusta. Normaalin rahan kruunun suorassa rivassa on kolme jyrkää timanttikuviota, eikä rivan päissä ole kuvioita. Varianttien kruunun rivat ovat kaarevampia, ja rivan päissä on myös pienet ruutukuviot. Huomatkaa myös normaalirahan suorakaiteen muotoinen viivavarjostettu alaosa verrattuna varianttien kaarevampiin alaosiin.

Kuva 4. 5 penniä 1867, tunnuspuolen varianttien kruunujen ja nauhojen vertailua. Ylinnä normaali, keskellä ja alinna alinna variantit. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Myös varianttien nauhat poikkeavat normaalirahan nauhasta erityisesti suuremmalla yksityiskohtaisuudellaan. Kuten seuraavasta kuvista 5 ja 6 käy ilmi, ovat varianttien kruunut normaalirahan kruunun levyisiä, mutta kruunun runko on varianteissa alempana.

Kuva 5. 5 penniä 1867, tunnuspuolten kruunujen ja niiden ripojen vertailua. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Kuva 6. 5 penniä 1867, tunnuspuolten kruunujen ja niiden ripojen vertailua piirroskuvan avulla. Vasemmalla normaali, keskellä ja oikealla uusi variantit. Kuvan luonti Jorma J. Imppola, SeAMK.

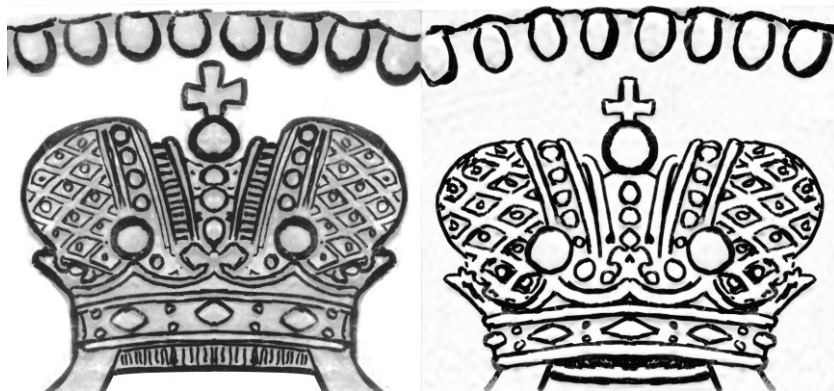
Kuvissa 5 ja 6 on vasemmalla normaali raha, jossa iso risti lähellä reunahelmiä ja suora ripa isoine timanttikuvioineen ja suoralla viivavarjostettuna alaosallas. Kruunun keskiosan sisäosat on myöskin vaakaviivoitettu. Keskellä on variantti jossa on siro risti reunahelmien lähellä ja kaarevampi ripa isoine timanttikuvioineen ja hieman kaarevalla viivavarjostettuna alaosalla. Oikealla on varianttiKuvien yhdistely ja muokkaus i hyvin pienine risteineen etäämpänä reunahelmistä ja kaarevine ripoineen siroilla timanttikuvioilla ja kaarevalla alaosalla. Varianttien kruunun runko on normaalirahan kruunun runkoa selkeästi alempana eikä kruunun keskiosan sisäosia ole vaakaviivoitettu.

Vioden 1870 5 pennin rahan tunnuspuolesta on löytynyt edellä mainitun oikean nauhanpääpoikkeaman lisäksi variantti, jossa on pieni ja siro risti etäällä reunahelmistä (tarkalleen reunahelmien välissä) ja kaareva ripa siroilla timanttikuvioilla ja kaarevalla alaosalla. Variantin kruunun runko on normaalirahan kruunun runkoa selkeästi alempana eikä kruunun keskiosan

sisäosia ole vaakaviivoitettu. Variantti on siis miltei identtinen vuoden 1867 vastaavan variantin kanssa.

Kuva 7. 5 penniä 1870 tunnuspuolten kruunujen ja nauhojen vertailua. Ylinnä vuoden 1870 normaalirahan kruunu sekä nauhat ja alinna variantin kruunu sekä nauhat. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Kuva 8. 5 penniä 1870, tunnuspuolen kruunujen ja niiden ripojen vertailua piirroskuvan avulla. Vasemmalla normaalirahan kruunu, oikealla variantin kruunu. Varianttien kruunun runko on normaalirahan kruunun runkoa selkeästi alempana eikä kruunun keskiosan sisäosia ole vaakaviivoitettu. Variantin rivan timanttikuviot ovat myös sirompia ja ripojen päissä on pienet timanttikuviot. Kuvan luonti Jorma J. Imppola, SeAMK.

Kuva 9. 5 penniä 1870, hieman kuluneen varianttirahan tunnuspuoli. Kuten kuvasta huomaa, on variantti varsin helposti tunnistettavissa hieman kuluneestakin rahasta. Helmireunasta etäällä oleva pieni risti ja kruunun rivan sirot timanttikuviot erottuvat helposti ja jopa nauhan erilaisuuden huomaa. Kuva Petri Virolainen, kuvan käsittely Jorma J. Imppola, SeAMK.

Nyt on siis löydetty kiinnostavia variantteja vuoden 1867 ja 1870 5 pennin rahojen tunnuspuolista. Mutta miten yleisiä kyseiset variantit ovat? Tutkittuani noin 50 kappaletta 5 pennin rahaa vuodelta 1867 löytyi näiden joukosta molempia uusia varianttiversioita vain 1 kappale. Kyseessä ovat siis varsin vaikeasti löydettävät variantit, vaikka vuonna 1867 lyötiin 5 pennin rahoja 1 664 000 kappaletta.

Tutkittaessa vuoden 1870 5 pennin rahojä oli otos paljon suurempi, koska Tampereen Raha-apajan Pentti Virolainen osallistui tutkimukseen noin 85 kappaleen erällä vuoden 1870 5-pennisiä, ja niiden jakauma jakauma variantin ja normaalien rahojen välillä oli 3 / 85. Itse tutkin internetistä ja omista kappaleistani noin 35 kappaleen erän ja jakaumaksi tuli 1 / 30. Kun tähän lisätään Tommi Mäkisen tutkima otos, saadaan variantin keskimääräiseksi esiintymistiheydeksi noin 1:30, eli variantteja esiintyy noin 3 prosentissa kaikista vuoden 1870 5-pennisistä. Koska vuoden 1870 5 pennin raha on jo itsessään hieman harvinaisempi 300 000 kappaleen painoksellaan, on kyseessä siis varsin harvinainen variantti muutenkin hieman harvinaisesta rahasta.